

Dosarul nr. 2ra-88/22
2-21032176-01-2ra-24012022

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – E. Badan-Melnic
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Buhnaci, D. Dulghieru, V. Sîrbu

ÎNCHEIERE

02 martie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Violina Moraru și
Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Violina
Moraru împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului
la judecare în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din data de 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,
prin care s-au respins apelurile declarate de către Violina Moraru și Ministerul
Justiției, s-a menținut hotărârea din data de 04 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău,
sediul Centru,

constată:

La 01 martie 2021 Violina Moraru a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării
dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea de la bugetul
de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 200 000 lei cu titlu de
prejudiciu moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată Violina Moraru a indicat că în
decembrie 2016 a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2016550064
privind învinuirea Cristinei Străinu în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177,
alin. (2) din Codul penal. În cauza penală menționată reclamanta are calitatea de
parte vătămată. La 25 mai 2017 cauza penală privind învinuirea Cristinei Străinu a
fost expediată în instanța de judecată pentru examinare în fond, pe capătul de acuzare
prevăzut de art. 177, alin. (2) din Codul penal, fiind repartizată judecătorului Sergiu
Lazari.

Violina Moraru a susținut că din anul 2017 până la data depunerii cererii de
chemare în judecată a fost prezentă la toate ședințele de judecată, care însă nu erau
lucrative. În vara anului 2018 reclamanta, în calitatea sa de partea vătămată, a depus
declarații.

Reclamanta a menționat că tergiversarea examinării cauzei se datorează mai multor factori, cum ar fi: absența judecătorului pe motive de boală, absența bănuitei în cauza penală, absența procurorului și multitudinea de cereri parvenite din partea avocatului, iar, în final, răspunzătoare pentru tergiversarea neîntemeiată a cauzei este instanța de judecată.

Un alt motiv de tergiversare a cauzei constă în faptul declarării recursului la una din încheierile emise în anul 2018, despre care a aflat de la greșier, care totodată a informat-o că dosarul urmează a fi expediat la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea recursului și că în intervalul a două luni dosarul urmează să fie restituit la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. Drept urmare a lipsei de citare a reclamantei pe parcursul unui an de zile, aceasta a formulat o cerere în adresa instanței de judecată, prin care a solicitat informație cu privire la etapa examinării cauzei penale. Din cauza lipsei de receptivitate la cererea expediată, reclamanta a expediat în mod repetat o altă cerere în adresa instanței, la care a primit un răspuns prin care i s-a comunicat data și ora ședinței de judecată.

În ședința de judecată din decembrie 2019 judecătorul Sergiu Lazari a făcut mențiunea că dosarul penal nu a fost expediat la Curtea de Apel din cauza că ar fi fost pierdut.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 februarie 2020 s-a respins recursul declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Violina Moraru a indicat că după restituirea dosarului în instanța de judecată, din luna februarie a anului 2020 și până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, nu a avut loc nici o ședința de judecată lucrativă. În acest interval de timp a primit doar o singură citație pentru ședința de judecată din 22 iunie 2020, care într-un final nu a avut loc din cauza stării de alertă instituite în instanță. Astfel, din numărul total de 23 de ședințe, nu a avut loc nici o ședință lucrativă, motivul de bază fiind pierderea dosarului penal în perioada august 2018 – decembrie 2019.

În opinia reclamantei ar exista riscul emiterii unei sentințe de achitare pe numele inculpatei din cauza curgerii termenului de cinci ani din momentul transmiterii cauzei penale în instanța de judecată, care ar putea afecta calitatea declarațiilor martorilor. La fel, există posibilitatea de a nu mai găsi unii martori din cauza emigrării acestora peste hotarele țării.

Violina Moraru a afirmat că pe parcursul perioadei de cinci ani se află în stare constantă de stres, iar din cauza tergiversării procesului au fost depășite limitele termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală. Mai mult, având calitatea de parte vătămată pe cauza penală, nu simte nici o protecție din partea statului și nici o dorință a autorităților de a soluționa cauza penală, provocându-i în așa mod tensiune și emoții negative.

Prin hotărârea din data de 04 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Violina Moraru, s-a constatat încălcarea dreptului Violinei Moraru la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea Cristinei Străinu în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 177, alin. (1) din Codul penal, unde Violina Moraru are calitate de parte vătămată și parte civilă, s-a încasat din contul statului Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Violinei Moraru suma de 45 000 lei

cu titlu de satisfacție echitabilă în contul reparării prejudiciului moral, în rest s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată. (f.d. 80,109-124)

Hotărârea instanței de fond a fost contestată în termen de către Ministerul Justiției și Violina Moraru. (f.d. 83,85-91)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 03 noiembrie 2021 a respins apelurile declarate de către Violina Moraru și Ministerul Justiției, a menținut hotărârea din data de 04 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 149,150-165)

Instanțele de judecată în temeiul, art. 1, alin. (1) și (2), art. 2, art. 3, alin. (1) și (2), art. 4, alin. (1-3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 19, alin. (1), art. 20, alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală au concluzionat că pretenția cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea Cristinei Străinu este întemeiată, deoarece ca efect a introducerii unei acțiuni civile în cadrul cauzei penale privind învinuirea Cristinei Străinu, Violina Moraru prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 este în drept să înainteze acțiune în vederea reparării prejudiciului pentru neexaminarea în termen rezonabil a cauzei penale.

La caz, instanțele de judecată au constatat că timp de aproximativ 3 ani și 3 luni, calculat de la data depunerii acțiunii civile în cadrul cauzei penale privind învinuirea Cristinei Străinu și până la data depunerii prezentei acțiuni, o soluție definitivă pe marginea acestei cauze penale nu a fost pronunțată, iar durata excesiv de mare de neexaminare a cauzei penale încalcă cert dreptul Violinei Moraru la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, în particular a acțiunii civile înaintate în cadrul cauzei penale.

Instanțele de judecată au respins argumentul Ministerului Justiției precum că respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor naționale de judecată cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi interpretată drept o tergiversare a examinării cauzei, or la caz s-a constatat cu certitudine faptul că neexaminarea cauzei în termen rezonabil nu poate fi imputată Violinei Moraru, care a manifestat un comportament de bună-credință, prezentându-se regulat la ședințele de judecată, informându-se inclusiv despre derularea procesului de pe portalul instanțelor de judecată.

Cu referire la pretenția Violinei Moraru privind repararea prejudiciului moral, instanțele de judecată au reținut că aceasta prin prisma art. 5, alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 este parțial întemeiată, având în vedere că compensația pentru prejudiciul moral trebuie să fie suficientă, însă nu excesivă. Astfel, instanțele de judecată au considerat că suma de 45 000 lei corespunde criteriilor indicate, încasarea unei sume mai mari fiind disproporționată în raport cu încălcarea admisă și cu faptul că însăși constatarea dreptului încălcat reprezintă o satisfacție echitabilă a suferințelor morale, însă insuficientă în speță pentru a acoperi integral întinderea acestora.

Împotriva deciziei instanței de apel a depus recurs Ministerul Justiției, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea cererii de chemare

în judecată. (f.d.168-175)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a indicat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material, totodată a apreciat arbitrar probele prezentate la dosar.

Ministerul Justiției a susținut că poziția instanțelor de judecată precum că Violina Moraru este în drept să pretindă la apărarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale este eronată și contrară Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, ori este inadmisibilă formularea unei acțiuni privind constatarea încălcării termenului rezonabil de către victimă în cadrul unui proces penal cu excepția când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil.

La caz, din cererea de chemare în judecată rezultă doar indignarea Violinei Moraru față de durata de examinare a cauzei penale, cu precădere față de subiectul necondamnării și potențialitatea achitării inculpatei, aspectul civil fiind omis totalmente.

Cu referire la termenul nerezonabil invocat de către instanțele de judecată autoritatea recurentă a menționat că acestea au conferit o apreciere inexactă raportului motivat prezentat, rezumându-se doar la o motivare superficială, prin simpla trecere în revistă a aspectelor perindate în raportul întocmit finalizându-se printr-un simplu calcul a termenului, poziție total eronată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, Violina Moraru a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea ce ține de cuantumul prejudiciului moral dispus încasării cu pronunțarea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii. (f.d.177-184)

În motivarea recursului Violina Moraru a indicat că suma dispusă spre încasare nu reprezintă a satisfacție echitabilă suferințelor morale suportate de către recurentă, ori datorită tergiversării procesului penale, în calitate de parte vătămată, nu simte nici o protecție din partea statului și nici o dorință din partea autorităților de a sancționa infractorul. Recurenta a menționat că în loc de protecție din partea statului i se oferă tensiune și emoții negative, care au impact asupra sănătății sale psihologice, iar prin actele de indolență și lipsă de atitudine îi creează o stare de deznădejde și dezamăgire în organele de drept. Mai mult, suma solicitată instanței de judecată pentru a fi încasată cu titlu de prejudiciu moral este mică în comparație cu prejudiciul moral real suferit, însă a considerat că este unul echitabil ținând cont de jurisprudența relevantă a CtEDO.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 03 noiembrie 2021, expediată participanților la proces la 27 decembrie 2021. (f.d.166)

Recursurile declarate de către Ministerul Justiției la 13 decembrie 2021 și de către Violina Moraru la 30 decembrie 2021 sunt depuse în termenul stabilit de lege.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs formulate de către Violina Moraru și Ministerul Justiției sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recursuri, completul Colegiului atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă, nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul de admisibilitate reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursurile declarate de către Violina Moraru și Ministerul Justiției asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează că recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Colegiul reține că argumentele invocate de către recurenți nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Violina Moraru și Ministerul Justiției și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a

considera recursurile declarate de către Violina Moraru și Ministerul Justiției, ca fiind inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Violina Moraru și Ministerul Justiției se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas